

ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟ

Ήφες και... Ήφες. Αι δύο όψεις του ζητήματος. Τὸ κήρυγμα μιάς σωφραζέττας. Ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ὡς σήμερα. Αἱ γυναῖκες τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως. Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα, Μαντὰ Μαυρογένους, Ἐλένη Σκαρτιάτσου, Δέσση, κλπ. Αἱ ἥρωϊκα γυναῖκες καὶ αἱ Ἑθνικαὶ Συνελεύσεις μας. Μὴ ξεφυγεῖς ξένου περιοδικοῦ. Ἡ γ.ὡ. μὴ τῆς Σάρας Μπενάρ. Τὶ λέγει ἕνας Ἀγγλος στρατάρχης Τὸ φεμινιστικὸν Συνέδριον τοῦ 1926.

Μαζὶ μὲ τὸ ζήτημα τῆς παροχῆς πολιτικῶν δικαιωμάτων στὶς γυναῖκες, γεννίεται καὶ τὸ ζήτημα τῆς κατατάξεώς των στὸ στρατό. Διότι ἕνα ἄτομον, γιὰ νὰ ἀπολαμβάνει ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου, πρέπει νὰ ὑποβάλλεται καὶ σὲ ὅλες τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ πολίτου, πρὸς τὸ Κράτος. Σημειωτέον ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν εἶνε νέον. Ἀνεκινήθη γιὰ πρώτη φορὰ πρὸ 40 ἐτῶν στὴν Ἀμερικὴ ἀπὸ τὴν ἥρωϊκὴ σωφραζέττα Λουίζα Ρὸς μὲ μιά προκήρυξη, ποὺ ἀρχίζει μὲ τὴν ἐρώτησι: «Γιατί νὰ μὴ μάχωνται αἱ γυναῖκες γιὰ τὴν πατρίδα τους;»

Ἐχεῖ ὁμῶς τὸ ζήτημα δὲν ὄψεως καὶ εἰς τοῦτο ἀκριβῶς ἐγκτεταὶ ἡ δυσκολία τῆς λύσεώς του.

Ἡ πρώτη ὄψις εἶνε ἂν αἱ γυναῖκες πρέπει ν' ἀποκτήσουν πολιτικά δικαιώματα, ἀρα καὶ νὰ ὑποβληθοῦν στὴ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία.

Ἡ δευτέρα ὄψις εἶνε ἂν αἱ γυναῖκες εἶνε ἱκανὲς γιὰ τὰ πολεμικὰ ἔργα καὶ συνεπῶς ἂν μποροῦν νὰ ὑποβληθοῦν στὴ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία καὶ ν' ἀποκτήσουν ἑστὶ πολιτικὰ δικαιώματα.

Γιὰ τὸ πρῶτο μέρος τοῦ ζητήματος ἔχουμε ἀπὸ τὴν ἱστορία μιά γνώμη, ἡ ὁποία ἔχει τὸ κύρος τοῦ ἀνθρώπου ποὺ τὴν ἐξέφραξε.

— Μεγαλειότατε, εἶπε κάποτε ἕνας ἀξιωματικὸς τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου τῆς Πρωσίας, αὐτὸ τὸ πρόσωπο δὲν μπορεῖ νὰ ὑπηρετήσῃ στὸ στρατό.

- Γιατί; ἐρώτησε ὁ Μέγας Φρειδερίκος.
- Διότι, Μεγαλειότατε, ἀνακαλύψαμε ὅτι εἶνε... γυναῖκα!
- Μπορεῖ νὰ πολέμησῃ;
- Ἐπολέμησε ὅπως θὰ πολέμουσαν δέκα διαβόλοι, Μεγαλειότατε.

— Κατατάξατέ τὴν στὶς τάξεις τοῦ στρατοῦ, διάταξε ὁ Βασιλεὺς, γνωμοδοτήσας τοιοῦτοτρόπως ὅτι ἡ γυναῖκα μπορεῖ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν Πατρίδα της καὶ μὲ τὰ ὅπλα.

Αἱ πολεμοχαρεῖς καὶ ἀνδρεῖαι γυναῖκες ποὺ ἀναφέρει ἡ Ἱστορία εἶνε ἀμαρτυροῦν. Ἐν πρώτοις ἔχουμε στὴν ἀπωτάτην ἀρχαιότητα τὴς Ἀμαζόνες, τὶς ὁποῖες καὶ αὐτὸς ὁ Ἡρακλῆς ἐδυσκολεύθη νὰ νικήσῃ καὶ αἱ ὁποῖαι ἐξεστράτευσαν ἀκόμη καὶ ἐναντίον τῶν Ἀθηνῶν, ἂν πιστέψουμε ὅσα μᾶς λέγει ὁ Ἰσοκράτης στὸν Πανηγυρικό του. Αἱ Ἀμαζόνες ἐξορίσθησαν κάποτε ἀπὸ τὴ θάλασσα στὶς Σκυθικὰ ἀκτῆς, κατὰφθασαν νὰ περάσουν σφῶα καὶ ἀβλαβεῖς διὰ μέσον τῶν ἀγρίων Σκυθικῶν λαῶν καὶ νὰ σωθοῦν πέραν τοῦ Τανάϊδος ποταμοῦ, ἀφοῦ ἔφεραν μεγάλη καταστροφὴ στοὺς Σκύθας, ὡς μασθεῖσαι γιὰ τοῦτο «ἀνδροκτόνοι», ὅπως μᾶς βεβαιώνει ὁ Ἡρόδοτος.

Ἀγάφισσμε τώρα τὸν ἀπωτάτους ἐκείνους μυθολογικοὺς χρόνους καὶ ἄς ἐλθωμε στὸς ἱστορικοὺς. Θὰ βροῦμε πολλὰ παραδείγματα γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐδείξαν ἀξιοσημεῖστη ἀνδρεία καὶ πολεμικὸν μένος. Στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα αἱ γυναῖκες πολλαῖς ἐπολέμησαν μαζὶ μὲ τοὺς ἀνδρες στὴν ἀμυνὰν πολιορκουμένων ἢ κυριευμένων πόλεων καὶ ὁ ἀπὸν τοῦ 1821 ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ πολλὰς ἑλληνίδες ποὺ ἐπορεύοντο μαζὶ μὲ τοὺς ἀνδρες τοὺς καὶ τὰ παιδιὰ τους. Ἐχουμε τὴν ἥρωϊκὴ Σπετσιώτισσα Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα, ἡ ὁποία μὲ τὸν Στέλλα της ἀπέκλεισε τὸ τουρκοκρατούμενον Ναύπλιον καὶ ἔπειτα ἀπεβίβαστο στὴν ἑρμῇ, γιὰ νὰ βαδίσῃ ἐπιποῦς ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ναυτῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦς Ἀργούς. Στὴν ἐφετεινὴ ἐκδοσὶ τοῦ ζωγράφου μας κ. Γεωργίου Ροῦλου ἐθανάσματος πλὴν τῶν ἄλλων, καὶ ἕνα πίνακα παριστάνει τὸ γεγονός. «Ἐπειτα ἔχουμε τὴν Μαντὰ Μαυρογένους, τὴν ὡραιωτάτη καπετάνισσα, τρόμον τῶν Τουρκῶν καὶ καὶ ἰατρὴ τῶν ἀνδρῶν τοῦ Ἀγῶνος, οἱ ὁποῖοι καὶ ὡς πληρεξούσιον τὴν ἐδέχθησαν ἀργὸ ἔρα στὴν Ἱστορικὴ Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τῆς Περνοίας. Στὸ Ἐθνολογικὸ Μουσεῖο ὑπάρχει μιά προσωπογραφία ποὺ παριστάνει τὴν Μαντὰ ἐπάνω στὴν ἀντίοισή της, μὲ τὰ μαλλιά στολισμένα μ' ἕνα κόκκινο τριαντάφυλλο. Θ' ἀναφέρουμε ἀκόμη τὴν «Ἐλένη τῆς Σκαρτιάτσου» στὴν ὁποία ἡ Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἀγῶνος παρεχώρησε ἰσοβίον σύνταξι «διὰ τὰς ἐξόχους πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίας της», τὶς γενναῖοι καὶ Σουλῶτισσες, τὶς Μεσολογγιτοποῦλες, αἱ ὁποῖαι ὅπως γράφει ὁ Μάγερ στὰ «Ἑλληνικά Χρονικά» ἐμάχοντο ἀγρίως στὰ προχώματα καὶ ἐξώστησαν τὰ σπαθία στὴν Ἐπικὴ Ἐξοδό...»

Ἡ Ἰουδαϊκὴ ἱστορία ἀπηθανάτισε τὴν Ἰουδὴ γιὰ τὴν θαυμαστὴν τόλμην της. Ἡ Βαβυλωνιακὴ ἱστορία διέσωσε μέχρις ἡμῶν τὸ ὄνομα τῆς πολεμοχαροῦς Σεμράμιδος, ἐφάμιλλν τῆς ὁποίας εἶνε ἡ βασίλισσα τῶν Μασαγέτων Τόμυρις, ἡ ὁποία ἔβαλε τὸ κοίμημον κεφάλι τοῦ Κύρου μέσα σ' ἕνα ἀσπί γεμάτο αἷμα.

Ἡ Γαλλικὴ ἱστορία ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τὴν Ἰωάνναν Δ' Ἀρχ καὶ τὶς ἀτόμητες γυναῖκες τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἡ Ρωσικὴ τὴν Αἰκατερίνην Β' καὶ τὴν Μαρίαν Ἰβανόβναν. Ἡ τελευταία αὕτη διαίρεσος τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς ἑστέρας τάξεις: Εἰς ἀνδρας, γυναῖκες, ἀνδρογύνους καὶ ἀνδρογυναικῆς καὶ ἐστελνε κήρυκας εἰς ὅλη τὴν Ρωσσίαν γιὰ νὰ εἰποῦν στὶς γυναῖκες ὅτι «ἂν δὲν θέλουν

νὰ ὑφαινοῦν ἄς γυμνάζωνται στὰ ὅπλα» καὶ ἂν δὲν μποροῦν νὰ κερδίζουν συζύγους ἄς κερδίσουν μάχας μὲ τὴν Αὐτοκράτειρά των ἐπὶ κεφαλῇς!»

Μεγάλην γενναϊότητα ἐδείξαν πολλαὶ γυναῖκες τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὰς Ἐπαναστάσεις τῶν δύο τούτων ἐθνῶν. Καὶ μιά Ἀγγλίς, ἡ Ἄννα Σνέλ, ὑπηρετήσε ἐπὶ μακρὸν σειρὰν ἐτῶν στὸ στρατὸ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α', καὶ πολλαῖς, ἐπαρρησιοφορήθη ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Ἐνα Ἀγγλικὸν περιοδικὸν ἐσκέφθη νὰ συλλέξῃ τὶς γνώμης πολλῶν ἐξεχόντων προσώπων περὶ γυναικῶν, ἀμφοτέρων τῶν φύλων γιὰ τὴν ἑστὴν τῆς στρατολογίας τῶν γυναικῶν. Μεταφέρουμεν ἐδῶ μερικὸς ἀπὸ τὰς ἀπαντήσεις τῶν: Ὁ Ἀγγλος στρατάρχης Λόρδος Ρόμπερτς ἀπάντησεν ὡς ἑξῆς:

«Δὲν μοῦ φαίνεται πρακτικὸν καὶ καλὸν νὰ ὑπηρετοῦν αἱ γυναῖκες ὑπὸ τὰς σημαίας τῆς Πατρίδος των. Φρονῶ ὅτι αἱ νεάνιδες, ὅπως καὶ οἱ νέοι, πρέπει ν' ἀσκωνται σωματικῶς, ὅχι ὁμῶς γιὰ νὰ κάμουν τὰ ἔργα ποὺ ἀνήκουν στοὺς ἀνδρας, ἀλλὰ γιὰ νὰ γίνουν μη-μέρες μᾶς δυνατῆς καὶ ὑγιούς φυλῆς».

Ἡ πρωταγωνίστρια τῆς Γαλλικῆς Σκηνῆς Σάρα Μπενάρ εἶπε τότε ὅσαί τὴν ἀκόλουθον γνώμη:

«Θυμᾶμαι, ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ ἐβγήκα στὴ σκηνὴ ὡς δούλῃ τοῦ Ράιγχαυ, ὅτι μοῦ ἐδόθη ἡ ευκαιρία νὰ σκεφθῶ πόσο λίγο ἐμποδίζῃ τὴν γυναῖκα τὸ φύλον τῆς νὰ παίξῃ σπουδαῖο ρόλο οὐ μόνον ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀλλὰ καὶ στὴν ἀληθινὴ ζωῇ. Αἱ γυναῖκες τότε μόνον εἶνε ἀσθενεῖς, ὅταν ἔχουν χαρακτὴρ ἀσθενή. Ὁ Λουδοβίκος 18ος δὲν ἐδοχμάτισε βεβαίως τὴν ἰδέαν ὅτι αἱ γυναῖκες εἶνε πλάσματα ἀδύνατα, ὅταν εἶδε πολλὰς ἐξ αὐτῶν νὰ περικυκλῶνουν τ' ἀνέκτορα τῶν Βερσαλλιῶν καὶ νὰ ζητοῦν τὴν καταδίχην του... Ἡ πεῖρα μου μὲ πείθει ὅτι αἱ Γαλλίδες εἶνε περισσότερο ἀπαρρηστικές, ριψοκίνδυνες, ἀτρόμητες καὶ γενναῖες ἀπὸ κάθε ἄλλη ἐθνικότητος γυναικῆς. Ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ δὲν θὰ ἐκικαλεστοῦν τὸ φύλον των. Ὅπως ἡ Ἰωάννα ντ' Ἀρχ ἦτο ἐκ γενετῆς γυναῖκα πολεμική, εἶσι ἐν περιπτώσει κρῖσιως ἐθνικῆς, θὰ εὐρεθοῦν πολλαὶ γυναῖκες πρόθυμοι νὰ ζωνθοῦν μὲ τοὺς ἀνδρας πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς τιμῆς καὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Γαλλίας: καὶ ἂν ἰδοῦν τοὺς ἀνδρας νὰ λιποψυχοῦν, θὰ τοὺς εἰποῦν, ὅπως ἡ λαίδη Μάρκεθ: «Δόστε σὲ μᾶς τὰ σπαθία!».

Ἡ βαρὼν Ἑσλερ, συγγραφεὺς μεγάλης φήμης, ἀπῆντησε:

«Κατὰ τὴν γνώμην μου, δὲν ὑπάρχει στάδιον στὸ ὁποῖον νὰ μὴ μποροῦν νὰ μπου καὶ αἱ γυναῖκες. Ἡ κυλὴ γυναικῆς εἶνε κατὰ φυσικὸν λόγον οἰκδομῶς καὶ ἐπομένως θὰ ἦτο καλλίτερον νὰ συμβάλῃ διὰ τῆς δράσεώς της εἰς τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης, ἰατρὰ τοῦ πολέμου. Ἄν ὁμῶς ἡ Δικαιοσύνη ἀπαίτησιν τὴν συμμετοχὴν τῶν γυναικῶν στὴν ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος των ὡς μνησθῶν αὐταὶ τὸ παράδειγμα τῆς Ἀθηλιανῆς Παρθένου καὶ τῆς Μαρίας Θηρεσίας... Ἐπειδὴ ἡ ἀσκήσις εἰς τὰ ὅπλα δυναμώνει τὸν ὁργανισμό, δὲν βλέπω τὸν λόγον γιὰ νὰ μὴ ἀσκῶνται στρατιωτικῶς αἱ γυναῖκες; Ἡ ἀεροπορία θ' ἀναστατώσῃ γρήγορα τὰς σημερινὰς μεθόδους τοῦ πολέμου. Γιατί νὰ μὴ κατατάσσωνται εἰς τὸ σῶμα αὐτὸ τολμηρὰ κορίτσια;»

Ἡ δασποινὴ Βιολέττα Βάμπραγι ἀπαντᾷ:

«Φρονῶ ὅτι αἱ νέαι Ἀγγλίδες ὀφείλου ν' ἀσκῶνται στρατιωτικῶς ὅπως καὶ οἱ νέοι Ἀγγελοι. Δὲν εἶνε ἀπερπὲς νὰ ἐκμανθάνουν ὁπλασικὰν αἱ νεάνιδες πρὸς ὑπεράσπισίν των. Ἄν μποροῦν νὰ χρησιμοῦνται ὡποδὴποτε, δὲν θὰ ἐδίσταζα νὰ ὑπηρετήσω τὴν πατρίδα μου, ὅπως αἱ Γαλλίδες ὑπηρετήσαν τὴν Γαλλίαν κατὰ τὸ 1871, φρονῶ δὲ ὅτι πολλὰι λίγαι γυναῖκες ὑπάρχουν στὴν Ἀγγλίαν, αἱ ὁποῖαι δὲν θὰ ἐκάναν ἄνδρα... Ἡμεῖς πρόθυμοι νὰ κάμω ἐγὼ».

Αὐτὲς εἶνε γνώμης πολεμοχαρῶν γυναικῶν, ὑπάρχουν ὁμῶς καὶ ἄλλες ἐκ διαμέτρου ἀντίθετες. Φρονοῦν ὅτι ἡ γυναῖκα ἐξυπηρετεῖ καλὰ τὴν πατρίδα της, ἀμὰ ἐργάζετα εἰς τὸ σπιτί καὶ φρονεῖται πῶς νὰ δόσῃ καλοὺς στρατιώτας στὸ ἔθνος της. Μετὰ γυναικῆς ἀπῆντησαν καταρῶμεναι τὸν πόλεμον καὶ τὰς συμφορὰς του:

— Ὅχι μόνον αἱ γυναῖκες δὲν πρέπει νὰ στρατεύωνται, γράφει μιά Ἰταλίς, ἀλλὰ οὐτε καὶ οἱ ἀνδρες. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι κατὰ τὸ τελευταῖον (ἄνοιξις τοῦ 1926) φεμινιστικὸν συνέδριον τοῦ Παρισιῦ ἐξητάσθη τὸ ζήτημα τῆς καταπαύσεως τῶν πολέμων διὰ τῆς προπαγάνδας τῶν γυναικῶν. Ὅταν αἱ μητέρες διδάσκουν τὰ παιδιὰ των ὅτι ὁ πόλεμος εἶνε μιά φοικὴ καὶ τίποτε ἄλλο, ὡς ἀποφασίζουν ὅτι θέλουν περὶ πολέμου οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κρατῶν.

